

JOSÉ MARÍA SICILIA
El Ojo de agua

4 Juni – 17 Juli 2010

Na zijn belangrijke museumtentoonstellingen in Japan (Nagasaki) en Finland (Helsinki) stelt José María Sicilia (° 1954, Madrid) zijn recent werk voor in de galerie onder de overkoepelende titel *El Ojo de agua* (Het oog van het water). Het nieuwe werk van Sicilia neemt de volledige galerieruimte in, en over de drie verdiepingen verspreid verdiept hij zijn formele onderzoek met eclectisme, terwijl hij resonanties weeft tussen elk medium dat hij aanwendt. Ernst en gevoeligheid dooraderen zijn oeuvre, en zijn sterk aanwezig in de verschillende tentoongestelde werken. Vertrekkend vanuit de intieme relaties tussen dromerij en kosmos ontsluit Sicilia een immens rijke innerlijke wereld.

In de linkerzaal op het gelijkvloers worden, onder de titel *Suspendido de su canto*, technisch complexe werken gebracht door de kunstenaar. De werken kwamen tot stand door met grafiet te tekenen op een dunne laag op doek aangebracht plaaster. Een doek dat zelf op een houten paneel werd gemaroeffleerd. De motieven zijn sonogrammen, ze brengen het vogelgezag grafisch in beeld via een fijn met potlood uitgewerkt geometrisch stramien. De kunstenaar hield rekening met de amplitude, frequentie en intensiteit van het gezang. Sicilia toont hier een chromatisch sobere symfonie die men, met minimale verbeelding, op een ochtend midden in de natuur zou kunnen horen. Of, zoals de kunstenaar het zelf uitdrukt: “*le chant d’oiseau, c’est l’instant, seulement l’instant – pas le passé, pas le futur. Cet instant est une plénitude. On sait qu’on existe. Il nous donne à manger, et en même temps, il nous mange. C’est la conscience de notre solitude. Plus mort que la mort, c’est le chant de l’oiseau qui vient de disparaître. La durée du chant d’oiseau est faite d’instant sans durée. Cette durée, c’est la vie. Le chant d’oiseau immobilise le temps. Il exprime l’extase. Il nous rend l’unité perdue. Ce temps ne coule pas – il jaillit*”. De achthoek die werd gebruikt als uitgangspunt voor dit stramien is een symbolische vorm gangbaar in West Anatolische tapijten uit de 16e-17e eeuw, of in bepaalde gebedstapijten. De interesse van de kunstenaar voor Oosterse kunst is ook merkbaar in de werken in de andere zaal op het gelijkvloers.

In een andere ruimte op het gelijkvloers heeft Sicilia twee grote *Suzanis* opgehangen, traditionele weefsels uit de 19^e eeuw uit Centraal Azië, waarop hij uiterst subtiel tussenkwam door er tientallen cirkelvormige schijfjes op aan te brengen, gemaakt uit witgeschilderd doek. Deze werken stellen een precieze sterrenconstellatie voor uit de Noordelijke hemisfeer. De tapijten werden traditioneel geweven door jonge vrouwen en vormden hun bruidsschat. De *Suzanis* zijn opgebouwd uit smalle repen zijde en linnen, die elk zorgvuldig met de hand gemaakt werden, om dan uiteindelijk te worden samengevoegd om één grote compositie te vormen. Deze werken, die *El Ojo de agua* genoemd worden, verlenen de titel aan de tentoonstelling en koppelen het gewicht van de Ruimte aan de onmetelijkheid van de Tijd.

Op de eerste verdieping wordt de bezoeker onthaald door een massieve bronzen plaat. Het oppervlak van de plaat werd intens gepolijst en wordt zo bijna een spiegel. Deze plaat lijkt tegelijkertijd het beeld te weerspiegelen en op te slokken. De raadselachtige inscriptie “REJOINS-MOI”, die subtiel met zuur in de oppervlakte van het brons gegraveerd werd, roept de mythe van Narcissus op, maar ook het verhaal van Alice in Wonderland. ‘Rejoins-moi’ opent een reflectie met betrekking tot ijdelheid en de onmogelijkheid één te zijn met zijn beeld. “*Les dimensions des bronzes sont les dimensions d’une porte. Le texte a été travaillé légèrement, effacé à peu près comme lorsqu’on écrit sur les sables d’une plage et que les vagues font disparaître le tracé petit à petit*”.

Nog op de eerste verdieping vinden de werken op papier hun oorsprong in het leven en werk van Erasmus van Rotterdam (1469-1536). De interesse van José María Sicilia voor de grote humanist is niet onschuldig, gezien de kunstenaar uitgenodigd werd door het Brusselse Erasmushuis om er gedurende de hele zomer zijn monumentale werk *Somos un pozo que mira el cielo* (We zijn een put die de hemel bekijkt) te tonen, een werk dat voorheen in het Louvre te zien was. Daarnaast brengt de kunstenaar sitespecifieke werken in de historische site die het Erasmushuis is.

Voor de werken die bij Meessen De Clercq getoond worden, heeft de kunstenaar aforismen geschreven met letters gevormd door takjes en blaadjes van aromatische planten. Deze planten, die door de ietwat zwaarmoedige Erasmus zelf gebruikt werden om zijn reuma en andere kwalen te verzorgen, worden ook vandaag nog geteeld in het Erasmushuis. Geperst tussen lagen bijzonder fijn Japans papier vormen de zinnen harmonieuze arabesken, het zijn zinnen die verwijzen naar het humanisme, maar ook naar de noties verlangen en val. Erasmus, die voorstelde “sterren aan de hemel toe te voegen” wordt onder zijn Latijnse naam Desiderius (van Desiderius Erasmus) vermeld.

In de wonderkamer tenslotte toont de kunstenaar drie foto's. Het gaat om unieke exemplaren die de titel *Derrumbamiento* (instorting) dragen. Formeel dicht bij *Suspendido de su canto* en het tapijt *Somos...*, zijn deze foto's opnames van as geplaatst in een kaleidoscoop. Zijn reflecties omtrent licht, glasramen en weerkaatsingen verderzettend gebruikt de kunstenaar voor de eerste maal het medium fotografie. De perceptie van as als ster, als dat geen beeld is dat ons een beetje dichterbij de hemel brengt?

Tentoonstelling *El Parajo y la red*
5 Juni – 14 September 2010

Erasmushuis
Kapittelstraat 31 B 1070 Brussel
10 – 17h. Gesloten op maandag
www.erasmushouse.museum

